

Asia: Lausuntopyyntö YVA-ohjelmasta, Teikovaaran-Saarivaaran tuulivoimahanke ja siihen liittyvät sähkönsiirtovaihtoehdot, Pello (LAPELY/405/2024)

Lapin ELY-keskus
kirjaamo.lappi@ely-keskus.fi

Lausunto

1 Johdanto

Eolus Energy Oy suunnittelee sähköntuotantoa tuulivoimalla Pellossa Teikovaaran-Saarivaaran alueella. Hankealue on noin 4 180 hehtaarin kokoinen ja alueelle suunnitellaan enintään 16 tuulivoimalaa sekä sähkönsiirtoa maakaapelilla. Hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä tarkastellaan seuraavia vaihtoehtoja: 0-vaihtoehdossa hanketta ei toteuteta. Vaihtoehdossa 1 rakennetaan 4181 hehtaarin kokoiselle hankealueelle enintään 16 tuulivoimalaa. Suunniteltujen tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 270 m ja yksikköteho 6–10 MW. Vaihtoehdossa 2 hanke toteutuu edellistä vaihtoehtoa pienempänä. Tarkasteltavat voimalamäärät määritetään saadun palautteen ja alueella tehtävien selvitysten perusteella. Hankkeen tuottaman sähkönsiirtämiseksi sähköverkkoon tarkastellaan kahta eri vaihtoehtoa. Molemmissa vaihtoehdoissa hankealueelta rakennetaan keskijännitteinen (33 kV) maakaapeli ja sen päähän uusi sähköasema.

2 Lausunto

Luke kiittää mahdollisuudesta lausua Pellon Teikovaaran-Saarivaaran tuulivoimalahankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta ja lausuu seuraavaa.

Lajisto- ja luontovaikutukset

Hankealueelle sijoittuu osittain yksi Natura 2000 -alue, Tornionjoen ja Muonionjoen vesistö. SVE2 ylittää tähän suojelualueeseen kuuluvan Myllyjoen, joka päättyy hanke-alueelle. Hankealueen läpi kulkee suojelualueeseen kuuluva Teikojoki. Tornionjoen ja Muonionjoen vesistöalueeseen kuuluu useita muita jokia, oja ja järviä, joista osa sijoittuu hankealueen lähiympäristöön. Natura 2000 -alueita sijaitsee alle 20 km säteellä neljä, lähimpinä Kaltiojänpää n. 5,7 km etelään ja Pellojärvi-Säynäjärvi n. 6,6 km etelään. Hankealueelle ei sijoitu luonnonsuojeluhjelmien alueita. Hankealueelle ei sijoitu yksityisiä tai valtion omistamia luonnonsuojelualueita. Yksityisiä luonnonsuojelualueita on yksi alle 10 km. Valtion omistamia muita luonnonsuojelualueita sijaitsee lähimpänä Jaipaljukka n. 2,9 km ja Kaltiojänpää n. 5,7 km. Sähkönsiirtoreiteiltä alle kilometrin päähän ei sijoitu muita luonnonsuojelualueita kuin Tornionjoen ja Muonionjoen vesistön Natura-alue. Hankealueella sijaitsee 16 ja sähkönsiirtoreiteiltä alle 1 km etäisyydellä 9 10 §:n perusteella suojeltuja erityisen tärkeitä elinympäristöjä. Alle 15 km säteellä sijaitsee yksi kansallisesti tärkeä lintualue (FINIBA), Pellojärvi-Säynäjärvi, n. 6,5 km hankealueesta. Alle 15 km säteellä sijaitsee kolme maakunnallisesti tärkeää lintualue (MAALI): Orajärvi n. 2,5 km, Yliranta-Poikkihaka n. 4,8 km ja Pellojärvi-Säynäjärvi n. 6,5 km.

Luke toteaa, että hankealueella sijaitsevat suojellut erityisen tärkeät elinympäristöt tulee huomioida voimaloiden sijoittelussa siten että niiden ympärille jää riittävä suojavyöhyke. Sama koskee sähkönsiirtolinjojen lähistöllä olevia luontokohteita.

Tiirahavaintojärjestelmän mukaan Torniojokea pitkin tapahtuu merkittävää laulujoutsen-, hanhi-, merikotka- ja kurkimuuttoa. Lisäksi maakunnallisesti tärkeällä lintujärvellä Orajärvellä on havaittu syksyisin merkittäviä määriä isokoskeloita ruokailemassa. Järvellä lepäilee myös kuikkalintuja, kurkia ja alleja. Joutsenen ja isokoskelon muutto on voimakkaimillaan alueella lokakuussa. Syksyistä muuttolintujen havainnointia tulisikin jatkaa lokakuun loppuun saakka.

Tuulivoimala-alue voi muodostaa lisääntyneen törmäysriskin erityisesti alueella liikkuville isoille linnuille. YVA-ohjelmassa tulisi pyrkiä paremmin selvittämään lintujen käyttämiä reittejä hankealueella ja sen lähistöllä. Esiintyykö esim. lintujen lentelyä Torniojoen ja Orajärven välillä hankealueen yli. Samoin tulisi selvittää tapahtuuko liikehdintää kahden MAALI järven Orajärven ja Pellojärven välillä. Lähimmät voimalat ovat kartan mukaan suunnitteilla noin 2 km etäisyydelle Torniojoesta. Havainnointia tulisi olla myös lintujen käyttämän muuttoreitin leveydestä joella.

Hankealueella ja sen lähistöllä sijaitsevat petolintujen pesät tulee huomioida voimaloiden sijoittelussa. Huuhkajan ja maakotkan esiintymiset hankealueella ja sen lähistöllä tulee selvittää sekä arvioida alueen tuulivoimahankkeiden mahdollisia yhdysvaikutuksia alueen maakotkiin. Tuulivoimalat aiheuttavat törmäysriskin myös lepakoihin. Hankealueella tulee tehdä myös lepakkoselvitys.

Vaikutukset poronhoitoon

Poronhoidon osalta hankealue sijaitsee kokonaisuudessaan Oijärven paliskunnan alueella. YVA-ohjelmassa Oijärven paliskunnan poronhoito on kuvattu vain pääpiirteittäin, mutta ohjelman liitteenä on lisäksi laajempi paliskunnan nykytilan kartoitus. Nykytilan kartoituksessa Oijärven paliskunnan perustiedot on kuvattu suhteellisen laajasti hyödyntäen erityisesti paikkatietoaineistoja. Paikkatiedot ja laiduntiedot ovat keskeisiä tietolähteitä hankealuetta ja toimintaympäristöä kuvattaessa, mutta Luonnonvarakeskus korostaa, että mahdollisen YVA-selostuksen vaikutusten arvioinnissa tarvitaan monipuolisempaa tietoa ja näkemyksiä erityisesti paikallisilta poronhoitajilta. Myös porojen GPS-tietojen käyttö on suositeltavaa, mikäli sitä on saatavissa.

YVA-ohjelmassa (liitteineen) todetaan, että paliskunnan porotyöt ovat jaettu kahteen alueeseen ja että vaikutukset koskettavat poronmistajia epätasaisesti, riippuen siitä, missä poronmistajan eläimet laiduntavat, ja missä poronmistajat asuvat suhteessa tuulipuistoon. Luonnonvarakeskus näkee tämän yhtenä keskeisenä huomiona ja korostaa, että vaikutusten arvioinnissa tulee huomioida vaikutukset paliskunnan eri osiin, eikä yksinomaan vaikutuksia koko paliskuntaan.

YVA-ohjelmassa todetaan, että paliskunta on luokitellut hankealueen syyslaitumeksi ja että hankealueen poronhoidollinen merkitys on ensisijaisesti sen keskeinen rooli laidunkierrossa. Luonnonvarakeskus näkee, että nykytilan arvioimisen lisäksi tulisi arvioida myös alueen mahdollista käyttöä tulevaisuudessa, mikäli laidunolot paliskunnan muissa osissa tai poronhoidon

olosuhteissa muuttuvat (esim. Palovaara-Ahkiovaara tuulivoimahankkeen rakentamisen myötä).

On myös keskeistä todeta, että kaikki uusi maankäyttö heikentää poronhoidon sopeutumiskykyä. Alue, jota nykytilassa käytetään esim. pääosin syyslaitumena, saattaa muodostua esim. tärkeäksi kevät tai kesälaitumeksi, mikäli paliskunnan muissa osissa kevät ja kesälaidunten käyttö estyy. Mitä suurempia häiriöttömiä alueita paliskunnalla on käytettävissä, sitä joustavammin se pystyy mukauttamaan laidunten käyttöä erilaisissa muuttuneissa tai poikkeuksellisissa tilanteissa. Paliskunnan sopeutumiskyvyn mahdollista alentumista on kuitenkin äärimmäisen vaikea arvioida minkään käytettävissä olevien tilastojen tai skenaarioiden pohjalta. Näkökulma on kuitenkin hyvä huomioida, kun tehdään yhteisvaikutusten analyysia ja kun käydään keskusteluja paliskunnan kanssa.

YVA-ohjelmassa suunnitelma vaikutusten arvioimiseksi on esitetty suhteellisen yleisellä tasolla. Vaikutusten arvioinnin kuvauksessa mainitaan: ” Vaikutukset porojen laitumiin, laiduntamiseen, laidunkiertoon ja porovahinkojen määrään tullaan arvioimaan ...”. Lisäksi mainitaan ” Porotaloutteen kohdistuvien vaikutusten lisäksi arvioidaan myös poronhoitokulttuuriin kohdistuvia vaikutuksia”. YVA-ohjelman vaikutusten arviointi kohdassa ei täten erikseen mainita, että vaikutuksia arvioidaan kaikkiin poronhoidon kannalta keskeisiin tekijöihin. Ohjelmassa mainittujen tekijöiden lisäksi näitä voivat olla esim. vaikutukset poronhoitotöihin. Luke näkee tärkeänä, että vaikutuksia poronhoitoon arvioidaan mahdollisimman laaja-alaisesti keskittyen erityisesti niihin tekijöihin, jotka nousevat esille paliskunnan kanssa käydyissä keskusteluissa. Kokonaisuudessaan Luke korostaa paliskunnan ja alueen poronhoitajien kanssa käyttävän vuorovaikutuksen tärkeyttä vaikutustenarviointiprosessissa.

YVA-ohjelmassa löytyi myös pieni kirjoitusvirhe kohdasta: ” Paliskunnan eloporumäärät ovat pysyneet noin 1500 eläimessä, ja teurasporot noin 8800 teurasporossa per vuosi”. Pitäisi lukea 700–800 teurasporossa per vuosi.

3 Lausunnon tiivistelmä

Lukee toteaa, että YVA-ohjelmassa tulisi pyrkiä paremmin selvittämään lintujen käyttämiä reittejä hankealueella ja sen lähistöllä. Torniojokea pitkin tapahtuu merkittävää laulujoutsen-, hanhi-, merikotka- ja kurkimuuttoa. Lisäksi maakunnallisesti tärkeällä lintujärvellä Orajärvellä on havaittu syksyisin merkittäviä määriä isokoskeloita ruokailemassa. Poronhoidon osalta on keskeistä huomata, että tuulipuistohankkeen vaikutukset kohdistuvat paliskunnan eri osiin ja osakkaisiin eri tavoin, ja täten arvioinnissa on huomioitava vaikutukset paitsi koko paliskuntaan myös sen eri alueisiin, osakkaisiin ja ryhmiin. Tällöin myös yhteisvaikutusten arviointi on keskeistä, sillä eri alueiden merkitykset poronhoidolle saattavat muuttua tulevaisuudessa. Lisäksi Luke painottaa, että vaikutusten arvioinnissa tulee keskittyä laaja-alaisesti poronhoidon kannalta keskeisiin tekijöihin ja käydä tiivistä vuoropuhelua paliskunnan kanssa

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 14.03.2025 klo 11:39:37.

Lausunnon valmistelija(t):

Esa Huhta

Antti Pekkarinen

Liitteet:

Tiedoksi: